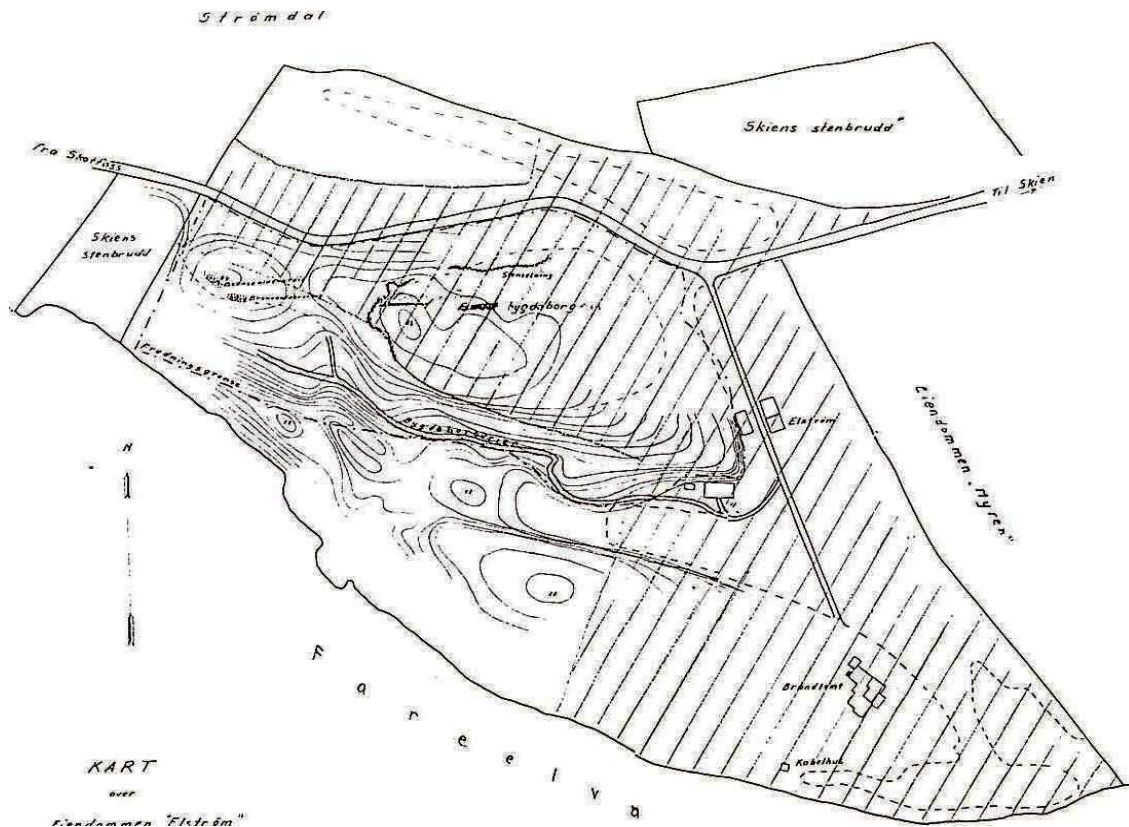

KjempeåsenTAu

Avisartikkel i avisa Varden 5/12 1953 - fortsettelse

Vi er så heldige å få Ambros Sollid til å vise oss omkring på dette området som han har fattet slik kjærlighet til. Som de fleste vet ligger det like ved bygrensen på Strømdal, bare noen minutters vei fra Falkumbrua. Fra Skotfossveien kommer vi til et lite fjellplatå som stuper rett i Farelva. Her er det rester etter to bronsealderrøyser som de sakkynndige mener skriver seg fra ca. 1500 år før Kristus. Nå er det nesten i ikke stein igjen, men arkeologene har funnet tilstrekkelig materiale til å fastslå dette.

Lenger nede er det spor etter flere røyser. Likhende røyser finner en merker etter oppover langs Norsjø, men ennå er ikke arkeologene helt klar over hvilken rolle de har spilt i bronsealderkulturen her i Telemark. De har ikke vært små, en mann har fortalt at

han har kjørt vekk over 20 lass stein fra en av røysene her ved Vaddrættet.

Her har ventelig den gamle vegen fra Øst-Telemark til havet gått. Ved Vaddrættet har de vadet eller ridd over Farelven (Storelva) og så går vegen over åsene til Knardalsstrand der de hadde sine knarrer stående mellom hvert vikingetokt eller handelstokt til det store utland. I den tiden var det hverken Klosterfossbru eller Ulefossbru eller Akkerhaugenbru, vadene var eneste elveovergangen for reisende med hest.

TAu Bygdeborgen Kjempa

TAu Kjempa har kjempa

Litt lenger oppe kommer vi til en mur - nærmest en steinrøys nå. Her lå den gamle bygdeborgen der folket fra Lunde, Falkheimr og andre bosteder sendte sine kvinner, gamle, barn og sin buskap når fiender var på ferde. Murene er forfalt, enkelte steder er de nesten forsvunnet. Steinen har vært god å ta til når det skulle bygges veg og grunnmurer i nabolaget. Men vi kan følge muren rundt plataet der det ikke er naturlig styrtning som gjør mur overflødig.

På luneste stedet har de hatt kokeplassen sin, de som lå i borgen. Nå fant vi tre - fire karer der. Om de skulle koke eller spille poker vet vi ikke, men stedet egner seg også til slik sysselsetting, noe som driver sporten har oppdaget for lenge siden.

Fra borgen har det vært en prektig utsikt over den vide dalen der det nå er vokst opp en by. For et utfartssted her kan bli! Det er det for så vidt allerede, selv om flaskeskår og annet avfall *)ikke gjør det så hyggelig å ta barn med hit. *) Dette er ikke noe problem nå

Ikke langt borte kan vi se noen steiner som danner en ring med 5-6 meters diameter. Midt i ringen ligger en stor flat stein. Her kan det ha vært et offersted, kanskje med den flate steinen som alter. Utsynet er fritt til elven, byen og Solum.

Like nede ved stupet mot Farelva ser vi to små jettegryter. En sirkelrund dam med 3 meters diameter er også en jettegryte - opprinnelig temmelig dyp, gjennom årene fylt av stein som barna har hentet fra bronsealderrøysene og kastet ut i.

Her og der på svabergene er mosen opphakkert. Her har arkeologistudenter vært på leiting etter helleristninger, men uten særlig resultat, enda her er heller nok.

Midt på området står Kjempa, den veldige furua som det må to mann til for å favne, og som sikkert har stått her noen hundre år. Et lynnedslag har gitt kjempa et alvorlig sår, og mauren har fortsatt ødeleggelsesverket inne i stammen. Men det må la seg gjøre å plombere den så byen ennå i lange tider kan ha "gleden av dette stortreet som faktisk

har gitt området sitt navn i folkemunne (Treet er falt for tidens tann. Navnet Kjempa skriver seg fra bygdeborgen, ikke treet)

Og nedover fjellet finner vi tydelige merker etter isens skuringer i istiden for titusener av år siden. Undervisningsmateriell for skolene - og fine sitteplasser for søndagsturer. En del av fjellet her ligger lunt og fint mot sola og heller passelig jevnt til å danne en stevne plass eller friluftsteater med utsikt over elva mot Faret og hele dalen. Og like ved ligger murene etter ingeniør Schibbys villa (der brannstasjonen nå ligger) vel egnet som fundament under en frilftsrestaurant.

- Og hva går så planene for området ut på? Varden retter spørsmålet til Ambros Sollid som sammen med Chr. W. Pedersen og Olav G. Knudsen på kommunens vegne arbeider med saken.

- Vi har ikke funnet de oportunt å komme med noe før konservator Hagen ved Universitetets Oldsaksamling har vært her og sett på fortidsminnene og kommet med sin tilråding om hva som kan gjøres for å bevare eller eventuelt restaurere dem. Men mitt syn er at kløften gjennom området må kunne nyttes til søppeltømming uten at det på noen måte virker skjemmende på bygdeborgen lenger oppe. "

(Det er imidlertid klart at oppfyllingen samt veianlegget til syvende og sist har berørt fornminnet negativt)

Denne gamle låven lå her på Elstrøm i 1953. "Det felleferdige uthuset var på den tida kanskje et av de eldste trebygningene i distriktet. En del av kledningen er ikke skåret, men økset," ble det sagt. Inn bak uthuset lå en liten dal der man senere laget søppeldeponi. Nå går veien over her fra brannstasjonsundergangen til Elstrømbua.

Foto: M.Kortner